

Polscy wynalazcy (3)

W tym odcinku cyklu biogramów polskich wynalazców przedstawiamy trzech konstruktorów lotniczych. Wszyscy na literę D, a dwóch nawet nosi to samo nazwisko.

Jerzy Dąbrowski (1899–1967). Studiował w latach 20. XX w. na Politechnice Warszawskiej, początkowo na wydziale architektury, następnie na mechanicznym, gdzie był członkiem Sekcji Lotniczej Koła Mechaników Studentów PW. W 1924 r. skonstruował pierwszy w Polsce samolot sportowy – dwupłat D-1 Cykacz. W 1926 r. przerwał studia i podjął pracę w lubelskich Zakładach Mechanicznych Plage i Laśkiewicz, gdzie uczestniczył w konstruowaniu samolotu rozpoznawczo-bombowego Lublin R VIII i jego wersji pasażerskiej R IX. Był także współtwórcą samolotu sportowego DUS-III „Pta-Pta” (kadłub był wykonany z duraluminium, co było wówczas nowością). W 1928 r. podjął pracę w Państwowych Zakładach Lotniczych w Warszawie, gdzie został współkonstruktorem samolotu łącznikowego PZL Ł-2. Na tym modelu wykonano w 1931 r. lot dookoła Afryki, na dystansie ponad 25 tys. km. Kolejną konstrukcją Dąbrowskiego (wspólnie z F. Misztalem) to samolot sportowy PZL 19 (brał udział w zawodach Challenge 1932).

Jerzy Dąbrowski zasłynął przede wszystkim jako konstruktor dwusilnikowego bombowca średniego PZL.37 Łoś (fot. 1). Samolot ten był uznany za jeden z najlepszych bombowców średnich na świecie. Od 1938 r. do wybuchu II wojny światowej wyprodukowano 102 samoloty. Do dnia dzisiejszego nie zachował się żaden egzemplarz ani dokumentacja. Udało się jednak samolot zrekonstruować – dokonano tego w PZL Mielec.

Jerzy Dąbrowski spędził lata wojny w Wielkiej Brytanii, służąc jako oficer techniczny Polskich Sił Powietrznych. Po wojnie pozostał w Anglii, w 1947 r. uzyskał dyplom inżyniera, a od 1948 r. pracował w przemyśle lotniczym, gdzie zajmował się projektowaniem skrzydeł samolotów. Od 1955 r. pracował w USA, kolejno w firmach Cessna, Stanley Aviation i Boeing (w tej firmie zajmował się m.in. konstrukcją kabiny statku kosmicznego Gemini).

dr Aleksander Stukowski

stały współpracownik redakcji

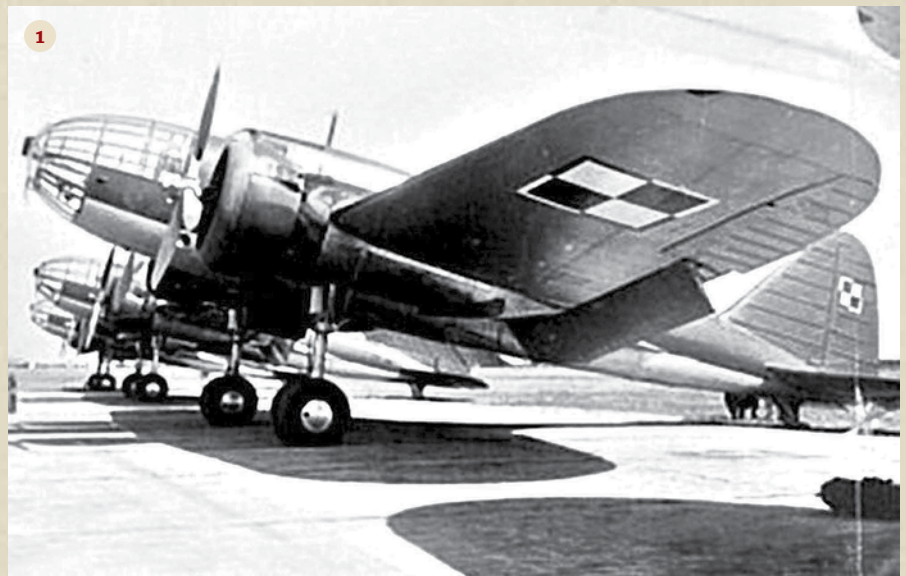

Jerzy Jan Drzewiecki (1902–1990). W latach 20. studiował na wydziale mechanicznym Politechniki Warszawskiej, gdzie był wiceprezesem Sekcji Lotniczej Koła Mechaników Studentów PW. W ramach działalności Sekcji zaprojektował i zbudował szybowiec SL-2 „Czarny Kot”. W latach 1925–26 pracował w biurze konstrukcyjnym Wojskowej Centrali Badań Lotniczych w Warszawie, gdzie zaprojektował skrzydła do samolotu Zalewski WZ-X oraz awionetkę JD-2. W latach 1929–30 zbudował 4 samoloty JD-2bis (wersja JD-2).

Z nazwiskiem Jerzego Drzewieckiego związane są samoloty RWD (skrót od nazwisk konstruktorów – Stanisław Rogalski, Stanisław Wigura, Jerzy Drzewiecki). Pierwszy – sportowy RWD-1, powstał w latach 1927–28, kolejny – RWD-2 – w 1928–29. Samoloty te zbudowano w warsztatach wspomnianej Sekcji Lotniczej, które w 1933 r. przekształciły się w spółkę Doświadczalne Warsztaty Lotnicze. Powstawały tam

kolejne modele RWD – Jerzy Drzewiecki był konstruktorem RWD-10 (akrobacyjny) i RWD-19 (sportowy), a także współkonstruktorem RWD-3, RWD-4, RWD-5, RWD-5bis, RWD-6, RWD-7, RWD-8, RWD-9, RWD-11, RWD-13, RWD-14 „Czapla”, RWD-18 i RWD-25. W latach 1926–39 w warsztatach Sekcji Lotniczej i DWL zbudowano 314 samolotów RWD, w innych krajowych wytwórniach – 540, budowano je ponadto w Estonii i Jugosławii. RWD były przede wszystkim samolotami sportowymi i turystycznymi, RWD-10 i RWD-17 – samolotami akrobacyjnymi, RWD-14 to samolot obserwacyjny, a RWD-11 – 6-miejscowy pasażerski. Fotografia 2 przedstawia eksponowany w krakowskim Muzeum Lotnictwa zaprojektowany w 1934 r. samolot turystyczny RWD-13. Na samolotach RWD Polacy dwukrotnie zwyciężali na zawodach Challenge – w 1932 r. Franciszek Żwirko i Stanisław Wigura na RWD-6, w 1934 r. Jerzy Bajan i Gustaw Pokrzywka na RWD-9.

Lata II wojny światowej spędził Drzewiecki w Wielkiej Brytanii, gdzie pracował w firmach lotniczych jako kreślarz. Od 1947 r. mieszkał w Kanadzie, gdzie zajmował się konstruowaniem anten radarowych, radioteleskopów i interferometrów.

Stefan Drzewiecki (1844–1938). Urodził się na Podolu, w Paryżu ukończył studia matematyczne, z Francji przeniósł się do Wiednia, lata 1872–92 spędził w Rosji, po czym wrócił do Francji, gdzie przebywał do końca życia. Był wszechstronnym wynalazcą. Podczas pobytu we Wiedniu wynalazł dromomierz do pojazdów konnych, cyrkiel do przekrojów stożkowych, regulator silników parowych i hydraulicznych, automatyczny sprzęg do wagonów kolejowych, rejestrator prędkości pociągów oraz dromograf (urządzenie automatyczne wykreślające kurs płynącego statku). Wynalazki te zaprezentował na Wystawie Wiedeńskiej w 1872 r. Zwiedzające wystawę władze rosyjskie zainteresowały się dromografem, zaproponowały Drzewieckiemu współpracę i w ten sposób wynalazca znalazł się w Rosji. Tam zyskał uznanie jako konstruktor okrętów podwodnych (fot. 3). Pierwszy okręt był jednoosobowy, napędzany siłą mięśni ludzkich (nogami), następnie powstawały kolejne – m.in. okręt 4-osobowy, okręt o napędzie elektrycznym, niezatopialny okręt podwodny o napędzie parowym i in. Drzewiecki jako pierwszy zastosował na okręcie podwodnym peryskop.

W 1892 r. Drzewiecki przeniósł się do Francji, gdzie skonstruował wyrzutnie torped na sprężone powietrze (zastosowały je w swoich marynarkach Rosja i Francja), ale przede wszystkim zajął się lotnictwem*. Był autorem szeregu publikacji o teorii lotu ptaków, o teorii napędów śmigłowych i konstrukcji skrzydeł. Skonstruował samolot wyposażony w tylne śmigło, a także śmigło o łopatkach nastawnych. Z jego inicjatywy zbudowano we Francji pierwszy tunel aerodynamiczny. Przebywając we Francji wspierał polskie badania naukowe w dziedzinie lotnictwa, a swoje francuskie laboratorium zapisał w testamencie Polsce. ■

Fot. – źródła:

1. <http://www.samolotyplskie.pl/samoloty/2308/104/PZL-37-los>
dostęp: 1.02.2018
2. fot. AS
3. https://pl.wikipedia.org/wiki/Stefan_Drzewiecki#/media/File:Brockhaus_and_Efron_Encyclopedic_Dictionary_b47_060-2.jpg
dostęp 3.08.2017

* Stefan Drzewiecki został w Poznaniu uhonorowany jako wynalazca lotniczy poprzez nadanie jego nazwiska jednej z ulic na Osiedlu Lotników. Ale w Poznaniu jest ponadto – ot, taka ciekawostka toponomastyczna – druga ulica Drzewieckiego. Chodzi o Conrada Drzewieckiego – zasłużonego tancerza i choreografa.

